

Italiensk Hjelpearke – Nivå I, II og III

Grammatikk, uttrykk og eksamentips — LK20

Artikler og kjønn

Bestemte artikler

- **il** – hankjønn: *il libro*
- **lo** – foran s+kons., z, gn, ps: *lo studente*
- **l'** – foran vokal (m.): *l'amico*
- **la** – hunkjønn: *la casa*
- **l'** – foran vokal (f.): *l'amica*
- **i** – fl. hankjønn: *i libri*
- **gli** – fl. foran vokal/s+kons./z: *gli studenti*
- **le** – fl. hunkjønn: *le case*

Ubestemte artikler

- **un** – hankjønn: *un ragazzo*
- **uno** – foran s+kons., z: *uno studente*
- **una** – hunkjønn: *una ragazza*
- **un'** – foran vokal (f.): *un'amica*

Delingsartikler (del + artikkel)

- **del, dello, dell', della** – entall
- **dei, degli, delle** – flertall
- Brukes for ubestemt mengde: *del pane* (noe brød)

Sammentrukne preposisjoner

- **a + il = al**: *al cinema*
- **a + lo = allo**: *allo stadio*
- **a + la = alla**: *alla stazione*
- **di + il = del**: *del professore*
- **in + il = nel**: *nel parco*
- **da + il = dal**: *dal medico*
- **su + il = sul**: *sul tavolo*

Substantiv

Kjønn – hovedregler

- Hankjønn: -o → *libro, ragazzo*
- Hunkjønn: -a → *casa, ragazza*
- Begge kjønn: -e → *studente (m.), notte (f.)*

Flertallsdannelse

- -o → -i: *libro* → *libri*
- -a → -e: *casa* → *case*
- -e → -i: *studente* → *studenti*
- -ca/-ga → -che/-ghe: *amica* → *amiche*
- -co/-go → -chi/-ghi: *amico* → *amici*

Unntak

- *il problema, il tema, il cinema* (hankjønn på -a)
- *la mano, la foto, la moto* (hunkjønn på -o)
- Uforanderlige: *la città, il caffè, il bar*

Verbkonjugasjon

Presens – regelrette verb

-ARE verb (parlare):
parlo, parli, parla
parliamo, parlate, parlano

-ERE verb (vedere):
vedo, vedi, vede
vediamo, vedete, vedono

-IRE verb (dormire):
dormo, dormi, dorme
dormiamo, dormite, dormono

-IRE verb med -isc- (capire):
capisco, capisci, capisce
capiamo, capite, capiscono

Viktige uregelrette verb

essere (å være):
sono, sei, è, siamo, siete, sono

avere (å ha):
ho, hai, ha, abbiamo, avete, hanno

andare (å gå):
vado, vai, va, andiamo, andate, vanno

fare (å gjøre):
faccio, fai, fa, facciamo, fate, fanno

potere (å kunne):
posso, puoi, può, possiamo, potete, possono

volere (å ville):
voglio, vuoi, vuole, vogliamo, volete, vogliono

dovere (å måtte):
devo, devi, deve, dobbiamo, dovete, devono

venire (å komme):
vengo, vieni, viene, veniamo, venite, vengono

sapere (å vite):
so, sai, sa, sappiamo, sapete, sanno

stare (å stå/ha det):
sto, stai, sta, stiamo, state, stanno

Essere vs Stare

ESSERE brukes til

- Identitet: *Sono Marco*
- Nasjonalitet: *Sono norvegese*
- Yrke: *Sono studente*
- Permanent egenskaper: *È alto*
- Tid/dato: *Sono le tre*
- Sted (permanent): *Roma è in Italia*

STARE brukes til

- Helsetilstand: *Come stai? Sto bene*
- Pågående handling: *Sto mangiando*
- Midlertidig tilstand: *Sta zitto!*
- Faste uttrykk: *stare attento, stare a casa*

Verbaltider

Passato prossimo (perfektum)

Dannelse: avere/essere + partisipp
Ho mangiato – Jeg har spist
Sono andato/a – Jeg har gått

Partisipp:

- -ARE → -ato: parlato
- -ERE → -uto: veduto/visto
- -IRE → -ito: dormito

Verb med essere:

Bevegelsesverb (andare, venire, partire, arrivare, tornare, uscire, entrare), tilstandsverb (essere, stare, nascere, morire, diventare), refleksive verb

NB: Partisipp bøyes med subjektet ved essere:

Lei è andata, Loro sono partiti

Imperfetto (preteritum)

Dannelse: Stamme + endelser

-ARE: -avo, -avi, -ava, -avamo, -avate, -avano

-ERE: -evo, -evi, -eva, -evamo, -evate, -evano

-IRE: -ivo, -ivi, -iva, -ivamo, -ivate, -ivano

Bruk: Beskrivelser, tilstander, vaner, gjentatte handlinger, bakgrunn i fortid

Passato prossimo vs. Imperfetto

- **PP:** Avsluttede, punktuelle hendelser
- **Imp:** Bakgrunn, tilstand, vane
- *Pioveva quando sono uscito*

Futuro semplice (futurum)

Dannelse: Infinitivstamme + endelser

-ò, -ai, -à, -emo, -ete, -anno

Uregelrette stammer:

essere → sar-, avere → avr-, andare → andr-, fare → far-, potere → potr-, venire → verr-

Condizionale (kondisjonalis)

Dannelse: Futurstamme + endelser

-ei, -esti, -ebbe, -emmo, -este, -ebbero

Vorrei – Jeg ville gjerne

Potrebbe – Han/hun kunne

Pronomen

Subjektspronomen

io, tu, lui/lei/Lei, noi, voi, loro

Direkte objektspronomen

mi, ti, **lo/la/La**, ci, vi, **li/le**

Lo vedo – Jeg ser ham

La conosco – Jeg kjenner henne

Indirekte objektspronomen

mi, ti, **gli/le/Le**, ci, vi, **gli (loro)**

Gli parlo – Jeg snakker til ham

Le scrivo – Jeg skriver til henne

Refleksive pronomen

mi, ti, si, ci, vi, si

Mi alzo – Jeg står opp

Si chiama – Han/hun heter

Kombinerte pronomen

	+ lo/la/li/le
mi	me lo/la/li/le
ti	te lo/la/li/le
gli/le	glielo/gliela...
ci	ce lo/la/li/le
vi	ve lo/la/li/le

CI og NE

ci – dit/der, om det:

Ci vado – Jeg drar dit

Ci penso – Jeg tenker på det

ne – av det/dem, derfra:

Ne voglio due – Jeg vil ha to (av dem)

Ne parlo – Jeg snakker om det

Adjektiv

Bøyning

- o/-a/-i/-e: *bello, bella, belli, belle*
- e/-i: *grande, grandi* (begge kjønn)

Særtilfeller

- bello: bel, bell', bella, bei, begli, belle
- buono: buon, buono, buona, buoni, buone
- grande: gran, grande, grandi

Plassering

Før substantiv:

- bello, brutto, buono, cattivo
- grande, piccolo, giovane, vecchio
- nuovo, antico

Etter substantiv: De fleste andre, spesielt farger, nasjonalitet, form

Betydningsendring:

- un grande uomo* (betydningsfull)
- un uomo grande* (fysisk stor)
- un povero ragazzo* (stakkars)
- un ragazzo povero* (fattig)

Gradbøyning

Komparativ: più/meno + adj + di/che

È più alto di me

È più bello che intelligente

Superlativ: il/la più + adj

È il libro più interessante

Absolutt superlativ: -issimo

bellissimo, grandissimo

Uregelrette:

buono → migliore → il migliore

cattivo → peggiore → il peggiore

grande → maggiore, piccolo → minore

Congiuntivo (konjunktiv)

Bruksområder

- Ønske: *Voglio che tu venga*
- Mening: *Penso che sia vero*
- Tvil: *Dubito che possa*
- Følelser: *Sono felice che tu stia bene*
- Nødvendighet: *Bisogna che tu studi*
- Etter visse uttrykk: *Benché, sebbene, affinché, prima che, senza che*

Presente congiuntivo

-ARE: parli, parli, parli, parliamo, parliate, parlino

-ERE: veda, veda, veda, vediamo, vediate, veda-no

-IRE: dorma, dorma, dorma, dormiamo, dormiate, dormano

Uregelrette:

- essere: sia, sia, sia, siamo, siate, siano
- avere: abbia, abbia, abbia, abbiamo, abbiate, abbiamo
- fare: faccia, faccia, faccia...
- andare: vada, vada, vada...
- venire: venga, venga, venga...

Imperfetto congiuntivo

-ARE: parlassi, parlassi, parlasse, parlassimo, parlaste, parlassero

-ERE: vedessi, vedessi, vedesse...

-IRE: dormissi, dormissi, dormisse...

Bruk: Etter verb i fortid, i periodesetninger (se)

Se avessi tempo, verrei

Preposisjoner

Sted

- a** – i/til byer: *a Roma*
- in** – i/til land: *in Italia*
- da** – hos, fra: *da Marco, da Roma*
- su** – på: *sul tavolo*
- in** – i: *in cucina*
- tra/fra** – mellom
- davanti a** – foran
- dietro** – bak
- accanto a** – ved siden av
- vicino a** – nær

Tid

- a** – klokken: *alle otto*
- in** – årstid, måned: *in estate*
- di** – tidsrom på dagen: *di mattina*
- da...a** – fra...til
- per** – i (varighet)
- fa** – for...siden: *due anni fa*

Andre viktige

- di** – eierskap, materiale
- per** – for, formål
- con** – med
- senza** – uten

Nyttige uttrykk

Meningsuttrykk

- Penso che...* – Jeg mener at...
- Secondo me...* – Etter min mening...
- Credo che...* – Jeg tror at...
- Mi sembra che...* – Det virker som...
- Sono d'accordo* – Jeg er enig
- Non sono d'accordo* – Jeg er uenig

Argumentasjon

- Prima di tutto / Innanzitutto* – Først og fremst
- Poi / Dopo* – Deretter
- Inoltre / In più* – I tillegg
- Tuttavia / Però* – Likevel
- D'altra parte* – På den andre siden
- Infine / Alla fine* – Til slutt
- In conclusione* – Avslutningsvis
- Per esempio* – For eksempel
- Cioè* – Det vil si

Arsak og virkning

- perché* – fordi
- quindi / perciò* – derfor
- grazie a* – takket være
- a causa di* – på grunn av

Høflige uttrykk

- Per favore / Per piacere* – Vær så snill
- Grazie mille* – Tusen takk
- Prego / Di niente* – Bare hyggelig
- Scusi / Scusa* – Unnskyld
- Mi dispiace* – Jeg beklager

Dagligdase uttrykk

- Come stai/sta?* – Hvordan har du det?
- Che cosa significa...?* – Hva betyr...?
- Non capisco* – Jeg forstår ikke
- Può ripetere?* – Kan du gjenta?
- Come si dice...?* – Hvordan sier man...?

Kulturkunnskap

Geografi

- 20 regioner, hovedstad: Roma
- Største byer: Milano, Napoli, Torino
- Viktige regioner: Toscana, Sicilia, Veneto

Tradisjon og samfunn

- La famiglia* – familiens sentrale rolle
- Il calcio* – fotballens betydning
- La cucina italiana* – matkultur, regionale retter
- La moda* – Milano som motehovedstad
- Made in Italy* – design og kvalitet

Kunst og historie

- Renessansen: Leonardo, Michelangelo, Raffael-lo
- Romerriket og kulturarv
- Opera: Verdi, Puccini
- Film: Fellini, neorealisme

Skrivetips

Tekststruktur

1. Innledning

- Presenter tema
- Fang leserens interesse
- Annonser strukturen

2. Hoveddel

- Klare avsnitt
- Ett poeng per avsnitt
- Bruk bindeord
- Gi eksempler

3. Avslutning

- Oppsummer hovedpunkter
- Egen konklusjon
- Åpne for refleksjon

Variert språk

- Bruk synonymer
- Varier setningsstrukturen
- Unngå gjentakelser
- Bruk bindeord aktivt
- Vis at du behersker ulike tider
- Bruk adjektiv og adverb

Vanlige feil å unngå

- Glem ikke samsvarsbøyning
- Husk riktig artikkel (il/lo/la)
- Riktig bruk av *essere/avere* i *passato prossimo*
- Pronomenplassering (før verbet)
- *Congiuntivo* etter visse verb
- Preposisjoner med artikler

Teksttyper

- **Brev:** *Caro.../Cara...*
- **Formelt:** *Gentile Signore/Signora*
- **Avslutning:** *Un abbraccio, Cordiali saluti*
- **Fortelling:** Bruk *passato prossimo* + *imperfetto*
- **Argument:** Tydelig struktur, bindeord

Muntlig eksamen

Forberedelse

- Øv på å snakke høyt
- Forbered temaer du kan få
- Lag stikkord, ikke hele setninger
- Øv på å forklare bilder
- Tren på å stille spørsmål
- Øv uttale av vanskelige ord

Under eksamen

- Snakk tydelig og rolig
- Bruk tiden godt
- Vis at du forstår spørsmålet
- Be om gjentakelse om nødvendig
- Bruk omskrivninger hvis du mangler ord
- Ikke vær redd for å gjøre feil

Nyttige fraser

- *Vorrei parlare di...*
- *In questa immagine vedo...*
- *Si tratta di...*
- *Come si dice...?*
- *Non so la parola, ma...*
- *Può ripetere, per favore?*
- *Non ho capito*

Presentasjonsstruktur

- *Oggi vi parlo di...*
- *Prima di tutto...*
- *Passiamo al punto seguente...*
- *Per concludere...*
- *Grazie per l'attenzione*

Sjekkliste eksamen

Skriftlig

- ☐ Besvarer oppgaven
- ☐ God struktur
- ☐ Variert ordforråd
- ☐ Riktig verbbruk og tider
- ☐ Samsvar adjektiv/substantiv
- ☐ Riktige artikler
- ☐ Bindeord og sammenheng
- ☐ *Congiuntivo* brukt korrekt
- ☐ Korrekturlest

Muntlig

- ☐ Flyt i talen
- ☐ God uttale
- ☐ Variert språk
- ☐ Svarer på spørsmålet
- ☐ Viser kommunikasjon

Generelle tips

- Vis bredde i ordforråd
- Bruk idiommer og uttrykk
- Vær modig – prøv det du kan
- Kvalitet over kvantitet
- Les oppgaven nøyaktig

Uttaletips

Viktige regler

- **c** foran e/i: [tch] som i *cena, cinema*
- **c** foran a/o/u: [k] som i *casa, come*
- **ch**: alltid [k] som i *che, chi*
- **g** foran e/i: [dj] som i *gente, giro*
- **g** foran a/o/u: [g] som i *gatto*
- **gh**: alltid [g] som i *spaghetti*
- **gn**: [nj] som i *gnocchi, signora*
- **gl** + i: [lj] som i *famiglia, figlio*
- **sc** foran e/i: [sh] som i *pesce, sci*
- **z**: [ts] eller [dz] som i *pizza, zero*

Dobbeltkonsonanter

Uttales tydelig lengre:
nono (niende) vs *nonno* (bestefar)
pena (smerte) vs *penna* (penn)